

Tutkimushallinnon tietovirtojen ja tutkimustietovarannon ohjausryhmä

Kokous 3.9.2021

Aika: klo 12.00–14.00

Paikka: Zoom: <https://cscfi.zoom.us/j/66066440291>

Läsnä:

- Jukka Haapamäki, opetus- ja kulttuuriministeriö, puheenjohtaja
- Ulla-Maija Forsberg, Tieteellisten seurain valtuuskunta
- Tuula Hämäläinen, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Nina Hyvönen, Kansalliskirjasto
- Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulu
- Mira Juppi, Savonia ammattikorkeakoulu
- Matti Kajaste, opetus- ja kulttuuriministeriö
- Pekka Karhula, Helsingin yliopisto
- Anna-Kaarina Linna, Turun yliopisto
- Aila Louhelainen, Oulun yliopisto
- Anssi Mälkki, Helsingin yliopisto
- Petri Mäntysaari, Hanken Svenska handelshögskolan
- Susanna Nykyri, Tampereen yliopisto
- Soile Ollila, Business Finland
- Marko Peura, Helsingin yliopisto
- Jussi-Pekka Pispä, Tampereen yliopisto
- Jaakko Riihimaa, Suomen ammattikorkeakoulujen tietohallintojohtajien Aapa-verkosto
- Mari Riipinen, Turun yliopisto
- Tomi Rosti, Itä-Suomen yliopisto
- Janne Salminen, Hämeen ammattikorkeakoulu
- Anne Sunikka, Aalto-yliopisto
- Kalle-Antti Suominen, Turun yliopisto
- Liisa Suvikumpu, Säätöt ja rahastot ry
- Laura Taajamaa, Suomen Akatemia
- Hanna-Mari Puuska, CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy, sihteeri
- Katja Mankinen, CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy
- Joonas Nikkanen, CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy
- Walter Rydman, CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy
- Tiina Strengell, CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy

Asialista

1. Kokouksen avaus ja työjärjestyksen hyväksyminen

Puheenjohtaja Jukka Haapamäki avasi kokouksen klo 12.01. Hyväksyttiin työjärjestys.

2. Edellisen kokouksen muistio ([liite 1](#))

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Tutkimustietovarannon erillislain tilanne (Haapamäki, [liite 2](#))

Haapamäki esitteli liitteen mukaisesti erillislain tilanteen. Yhteenvetona lausuntokierroksesta ehdotusluonnoksen nähtiin jäntevöityneen ja palaute oli yleisesti ottaen positiivista. Hyviä tarkennusehdotuksia saatiin yksityiskohtiin. Lausuntokierroksen jälkeen merkittävin muutos oli tutkimussuunnitelmien poisto lakiehdotuksesta. Kohtaa huolellisuusveloitteesta tarkennettiin tutkijan tietojen osalta ja veloitteen toteuttamisessa on otettava huomioon aktiviteettitietojen muista tiedoista poikkeava luonne

Esittelyn jälkeen keskustelussa esille tulleita asioita:

- Professoriliiton lausunnossa tuotiin esille yksityiskohtaisia ehdotuksia pykäliin. Ehdotus vaikuttaa jättävän huomiotta tutkijoiden toimijuuden keskittyen organisaatioihin. Näitä kysymyksiä olisi hyvä käsitellä tarkemmin.
 - Haapamäki ehdotti järjestettäväksi asian laajuuden vuoksi erillistä palaveria.
- Huolellisuusveloitteen ja validoimattomien aktiviteettitietojen välille voi syntyä ristiriita. Voivatko korkeakoulut myös jättää toimittamatta tiedot? Jollei tietojen lähde näy selvästi ja tietojen kuvausta ole tehty kunnolla, voi syntyä portaalin käyttäjille voi olla epäselvyyttä aktiviteettitietojen suhteesta muihin portaalin.
 - Haapamäki totesi, että laki on mahdollistava eikä velvoittava. Aktiviteettitiedot voivat olla tutkijalle itselleen hyvin tärkeitä ja olisi harmillista, jos niitä ei toimitettaisi. On hyvä huomata, että aktiviteettitiedot esitetään vain tutkijan profiiliin yhteydessä eikä erikseen. Tutkijalla säilyy täysi kontrolli niiden näkyvyyteen ja käyttöön.

4. Tiedejatutkimus.fi-portaalin kehityksen ajankohtaiset asiat (Strengell, [liite 3](#))

Strengell esitteli asian liitteen mukaisesti. Kävijätilastoja tarkastellessa on syytä huomata, että ne ovat täysin anonyymeja ja toimivat enemmän suuntaa-antavina kuin eksakteina käyttäjälukumäärinä. Evästeiden kerääminen lopetettiin keväällä.

Esittelyn jälkeen keskustelussa esille tulleita asioita:

- Tutkijan tiedot -palvelun testaus on alkanut hyvin. Onko mahdollista myös englanninkieliseen testaukseen, koska tutkijakunta on kansainvälistä?
 - Strengell totesi, että seuraavalla testauskierron toteutetaan monikielisenä.
- Pystytäänkö kävijädatasta seulomaan verkkoa haravoivien robottien käynnit eroon muista?
 - Strengell kertoi ottavansa asiasta selvää.
- Tuotiin esille vaatimus tutkimustietovarannon tiedon korkeasta laadusta ja ajantasaisuudesta erityisesti määrällisiä indikaattoreita laskettaessa. Esimerkiksi avoimen tieteen vaikuttavuuden seuranta kohdistaa paljon odotuksia tutkimustietovarannon ja tiedejatutkimus.fi:n tietojen hyödyntämiselle. Kehityksessä on syyte kiinnittää huomiota erityisesti tähän.

5. Hankkeiden aihehallinnus (Mankinen, [liite 4](#))

Mankinen esitteli asian liitteen mukaisesti.

Aihehallinnuksella pyritään vastaamaan laajempiin kysymyksiin, kuten: "Mitä tutkimusaiheita tai teemoja Suomessa tutkitaan?" Aihehallinnuksen avulla voidaan kaikki tutkimustietovarannon noin 7000 hanketta luokitella tiettyyn aiheeseen. Nykyisessä versiossa jokainen hanke sijoitettiin vain yhteen todennäköisimpään kategoriaan. On tärkeää myös tiedostaa käytetyn aihehallinnuksen rajoitteet ja reunaehdot.

Esittelyn jälkeen keskustelussa esille tulleita asioita:

- Aihehallinnus käyttämällä algoritmeja avaa aivan uusia näkökulmia ja mahdollisuuksia tiedon hyödyntämiseen. Ajatuksiin on syytä tarttua kunnianhimoisesti ja markkinoida laajentuvaa palvelua aktiivisesti.
- On mietittävä tarkasti, kuinka vältetään jo ennalta mahdolliset karikat, joissa esimerkiksi näistä tiedoista vedetään liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Kuinka aihehallinnuksesta saadaan hyötyä, mutta minimoidaan haitat?
 - Mankinen: Eettiset kysymykset ovat moniulotteisia ja ne koskevat tietenkin koko palvelua. Aihehallinnuksen osalta pyritään kertomaan selvästi ja ymmärrettävästi kuinka mallinnus on tehty, millä perusteilla ja millaisia rajoitteita sen tuottamilla tuloksilla on.
- Onko aihehallinnuksen osalta tehty yhteistyötä tai Finton kanssa pyritty yhdistämään tuloksia YSOon?
 - Koneoppimisen avulla generoidut ja YSOon yhdistetyt avainsanat ovat kehitettävänä. Samoin semantiikkaan on kiinnostusta. Konkreettisia aikatauluja ei tästä vielä ole.
- Monitieteiset ja laajat hankkeet voivat kattaa useita tieteenaloja. Jos käytetään vain yhtä aihetta, saattaa se tuottaa ongelmia tämänkaltaisten hankkeiden osalta.
- Muutoin hanketietoihin liittyen kommentoitiin portaalissa näytettävistä myöntösummista, että pelkinä yhdelle vuodelle kohdistuvina niistä jää näkymättä pidempien hankkeiden monivuotisuus ja sen myötä syntyvät tulevat sitoumukset.
 - Rydman totesi, että summa kohdistuu aina ilmoitetulle myöntövuodelle. Tarkennetaan esimerkiksi infopallojen kuvauksia tästä näkökulmasta.

- Keskustelussa todettiin myös Akatemian ottaneen omassa palvelussaan käyttöön tavan esittää saajaorganisaatio aina ennen vastuullisen tutkijan nimeä. Ehdotettiin, että vastaava käytäntö otettaisiin käyttöön myös kaikissa tiedejatutkimus.fi-palvelun rahoituspäätöksissä, joissa organisaatietieto on mukana.

6. Organisaationäkymän kehittäminen (Puuska, [liite 5](#))

Puuska esitteli asian liitteen mukaisesti.

Esittelyn jälkeen keskustelussa esille tulleita asioita:

- Yleisesti esitettyjä ehdotuksia pidettiin oikean suuntaisena kehityksenä. Luonnosten kuvia toivottiin suurennettavan tuotantoversioon mennessä.
- Esimerkeissä henkilöstöryhmissä esiteltiin luokat "naiset" ja "ulkomaalaiset". Tyylikkäämpää olisi esittää asia neutraalimmin – esimerkiksi vain saatavilla olevan tiedon perusteella sukupuolijakauma ja kansainvälisen henkilöstön suhde kotimaisiin. Eli ei näytetä vain yhtä osa-aluetta.
- Kysyttiin tiedon lähteitä, esimerkkinä tieteenalatieto.
 - Puuska totesi, että tieteenalatieto tulee suoraan julkaisutiedonkeruun kautta ja siinä hyödynnetään julkaisussa ilmoitettuja tieteenaloja.
- Numerot ovat aika yksiselitteisiä. Pyydettiin harkittavaksi myös organisaation vision ja laadullisen näkökulman lisäämistä näkymiin. Esimerkiksi organisaatioiden strategiadokumenttien lisäämistä. Tässä kuitenkin tiedon ylläpitäminen ja ajantasaisuus voivat muodostua ongelmaksi.
- Yleinen organisaation julkaisutrendi olisi mielenkiintoista saada näkyviin ilman, että sitä täytyy käydä etsimässä muualta portaalista.

7. Tiedepolitiikkaosion kehittäminen (Kajaste, [liite 6](#))

Kajaste esitteli asian liitteen mukaisesti.

Esittelyn jälkeen keskustelussa esille tulleita asioita:

- Yleisesti ajatusta pidettiin hyvin kannatettavana ja erinomaisena lisänä osioon. Uudistus sopii hyvin myös tutkitun tiedon teemavuoteen. Tietoa on hankalaa löytää ministeriöiden omilta sivuilta erityisesti, jos se on ehtinyt jo muutaman kuukauden vanhentua.
- Jatkokehityskohteena pidettiin mahdollisimman pitkälle vietyä automaatiota ja toisaalta ennakkointia siitä millaisia raportteja on tulossa.
- Ehdotettiin sarakkeen lisäämistä, josta kävisi ilmi millaisen työn tuloksena tuotetusta julkaisusta on kysymys. Esimerkiksi jaottelulla: VN Teas -hanke, ministeriön asettama työryhmä, arviointi, ministeriön tilaama ulkopuolinen tutkimus tai selvitys, muu
- On hyvä selvittää onko tällaisilla julkaisuilla pysyviä tunnisteita, joita voisi hyödyntää näkymän rakentamisessa? Tallennetaanko niitä esimerkiksi johonkin julkaisuarkistoon?

8. Tutkijoiden lausunnot Tiedejatutkimus.fi:ssä (Rydman, [liite 7](#))

Rydman esitteli asian liitteen mukaisesti.

Esittelyn jälkeen keskustelussa esille tulleita asioita:

- Usein lausunnot ovat organisaation antamia eikä niitä pysty liittämään yhteen henkilöön vaikka valmistelussa onkin ollut useampia mukana. Henkilökeskeinen lähestymistapa jättää osan lausunnoista näkymättömiin.
- Lausunto aktiviteettiluokkana voisi olla hyvä ajatus. Tällä hetkellä sellaista ei tutkimustietojärjestelmissä ole.
- Olisi erittäin hyvä saada näkyviin myös tutkijoiden lausuntoihin liittyvä työ. Keskittymällä pelkästään julkaisutoimintaan merkittäviä asioita jää huomaamatta, kun esimerkiksi tarkastellaan vaikuttavuutta. Tieteen ääni tulisi myös laajemmin ja monipuolisemmin kuuluviin.
- Ennen kuin lausuntoja voidaan laajemmin hyödyntää niiden metatiedot on saatava kuntoon. Julkaisuarkistojen hyödyntäminen voisi tulla kyseeseen, mutta kehitystyötä tarvitaan.
- Lausuntoihin on syytä palata jatkossa, mutta asian edistämiseksi tarvitaan vielä kunnolla suunnittelua ja kehitystyötä.
- Lausuntoihin liittyvät asiat nousevat todennäköisesti esiin myös avoimen tieteen ryhmissä.

9. Auroran rahoitushaut tutkimustietovarannossa (Haapamäki, [liite 8](#))

Päätös: **(1)** Perustetaan työryhmä selvittämään rahoitushakuja koskevaa kokonaisuutta.

Haapamäki esitteli asian liitteen mukaisesti. Esittelyn jälkeen keskustelussa esille tulleita asioita:

- Suominen: Työryhmä on kannatettava ja Auroran tietosisältöä tarvitaan jatkossakin. Tällä hetkellä on selvää, että Unifi ei rahoita Auroraa eikä Turun yliopisto voi toimintaa jatkaa enää vuoden vaihteen jälkeen.

10. Muut asiat

Hanna-Mari Puuska kertoi siirtyvänsä johtamaan CSC:n uutta tutkimuksen ja koulutuksen tiedonhallintaan ja data-analytiikkaan keskittyvää yksikköä. Joonas Nikkanen ryhtyy hoitamaan Puuskan aiempaa tehtävää tutkimustiedon hallinnan palveluiden kehityspäällikkönä.

11. Seuraavat kokoukset

Kokoukset järjestetään sovitun aikataulun mukaisesti:

- 1.11.2021 klo 12–14
- 9.12.2021 klo 10–12

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.01.